

VoF:s officiella åsikter

TVÅ PERSONER som under senare år har diskuterat VoF offentligt är Robert Hahn och Per-Anders Forstorp.

- Hahn har i *Läkartidningen* hävdat att det är förvirrande med ”dubbla budskap” i antologin *Fakta eller fantasier* (2007), som utgavs i samband med VoF:s 25-årsjubileum. Hahn anser att två antologibidrag motsäger varandra i en fråga, och att detta är bekymmersamt för VoF som förening.

- Forstorp har i en artikel i tidskriften *VEST* år 2005 försökt analysera VoF. I det källmaterial han utgått ifrån märks antologierna *Vetenskap eller villfarelse* (2005) och *Högskolans lågvattenmärken* (2000), samt Sven Ove Hanssons bok *Vetenskap och ovetenskap* (2:a upplagan 1995).

Hahns och Forstorps skrivelser kunde kommenteras ganska utförligt, men syftet med att ta upp dem här är bara att peka på ett gemensamt drag, nämligen att de tillskriver föreningen VoF åsikter utifrån vad som står i antologier med en rad olika författare som har högst skiftande anknytning till VoF. Hahn tror således att man kan ta ut-

talanden från olika personer som medverkar i en VoF-utgiven antologi och kräva att de ska vara exakt samstämmiga, då de alla enligt Hahn måste återspegla föreningens åsikt. Så är naturligtvis inte fallet.

Forstorp antar på liknande sätt att antologier där vissa medverkande innehar poster i VoF kan tas som officiella föreningsdokument. Han tror vidare felaktigt att en bok skriven av en person som är engagerad i VoF automatiskt utgör VoF:s åsikt, oskiljbar från författarens personliga åsikt.

Utöver Hahn och Forstorp kunde man nämna alla dem som i kommentarer på VoF:s diskussionsforum på nätet trott att man kan utläsa föreningens åsikter genom att följa diskussionerna på forumet, vilket man förstås inte kan.

Det verkar vara motiverat med ett klarläggande om VoF:s officiella åsikter.

Sanningen är – vilket kanske överraskar somliga – att VoF har mycket få officiella åsikter. Detta återspeglas i det faktum att VoF:s styrelse sällan uttalar sig samfällt om vetenskapliga frågor. I regel sker det bara en gång om året, då pressmeddelandet om Årets folkbildare och Årets förvillare skickas ut. Utöver dessa pressmeddelanden finns bara några få dokument som kan sägas återspegla föreningens officiella åsikter, varav det viktigaste dokumentet är föreningsstadgarna.

Artiklar i *Folkvett* återspeglar alltså inte nödvändigtvis VoF:s officiella ståndpunkter, utan endast artikelförfattarnas. Detsamma gäller förstås antologibidrag, oavsett om antologin utgivits med VoF:s bistånd (såsom *Fakta eller fantasier*) eller alldeles utan VoF:s medverkan (såsom *Högskolans lågvattenmärken*).

Varför har VoF så få officiella åsikter? Svaret är nog att VoF är mera inriktat på att upplysa än på att bilda opinion (trots att det i VoF:s stadgar talas om att föreningen verkar i ”fri opinionsbildning”). Medan det är viktigt för uppenbart opinionsbildande organisationer, som politiska partier, livsåskådningsorganisationer, intresseorganisationer med flera, att ha ett sammanhängande och ofta omfattande åsiktsprogram, så är det oviktigt eller till och med olämpligt för VoF. Föreningens uppgift är att informera om vad som är vetenskapligt belagt eller ostyrkt i olika sakfrågor. För en sådan verksamhet behövs inget åsiktsprogram. Föreningen har också klarat sig bra hittills under sin drygt 25-åriga levnad utan ett program.

I vanliga vetenskapliga frågor finns det instanser som kan sammanfatta kunskapsläget: experter och vetenskapliga akademier. Samma sak gäller i princip för frågor som berör pseudovetenskap, som ju är det ämne som VoF särskilt bevakar. Visst kunde föreningen låta författa ett dokument om t.ex. astrologins vetenskapliga status, men det är enklare att helt enkelt hänvisa till befintliga vetenskapligt underbyggda artiklar och böcker i ämnet. VoF har ingen annan åsikt om astrologin än den som är bäst understödd när man sammanväger befintlig pålitlig kunskap. Samma inställning gäller i andra vetenskapligt avgörbara frågor. Däremot anser föreningen att det är viktigt att popularisera och ge spridning åt den vetenskapligt grundade bedömningen av astrologi och andra omstridda teorier och praktiker, exempelvis här i *Folkvett*. 